

Bijsturing M-decreet: wat verandert er op 1 september 2018?

Tine Gheysen

Tine Gheysen werkt voor het Vrij CLB Netwerk, waar ze verantwoordelijke is voor leerlingen met specifieke noden en voor de VAPH-doelgroep binnen IJH.

Vanaf 1 september treden een aantal bijsturingen van het M-decreet in voege, de ene bijsturing al wat langer aangekondigd dan de andere. We geven een overzicht van de meest relevante bijsturingen voor CLB-medewerkers.

Herevaluatie type basisaanbod

Het M-decreet bepaalde dat een inschrijving in het type basisaanbod in basisonderwijs maximaal twee schooljaren geldig is. Voor buitengewoon secundair onderwijs is de geldigheid beperkt tot het einde van de opleidingsfase. Aan het einde van die periode volgt een evaluatie met de bedoeling een afweging te maken of een overstap naar een school voor gewoon onderwijs haalbaar, zinvol en wenselijk is.

Vanaf 1 september blijft de verplichting om te herevalueren overeind, maar de formulering in de regelgeving is aangepast waardoor er geen sprake meer is van een 'tijdelijke inschrijving in type basisaan-

bod'. De inschrijving in type basisaanbod kan dus blijven doorlopen als men in de herevaluatie concludeert dat dit verder nodig blijft en de ouders er ook voor kiezen. De nieuwe regelgeving neemt wel expliciet op dat men aan leerling en ouders de mogelijkheid moet voorleggen om een individueel aangepast curriculum (IAC) in gewoon onderwijs te volgen. Het CLB moet de leerling en ouders 'actief' informeren over de verschillende mogelijkheden. De conclusie van de herevaluatie moet men opnemen in een 'addendum' bij het verslag: men moet dus geen volledig nieuw verslag meer maken.

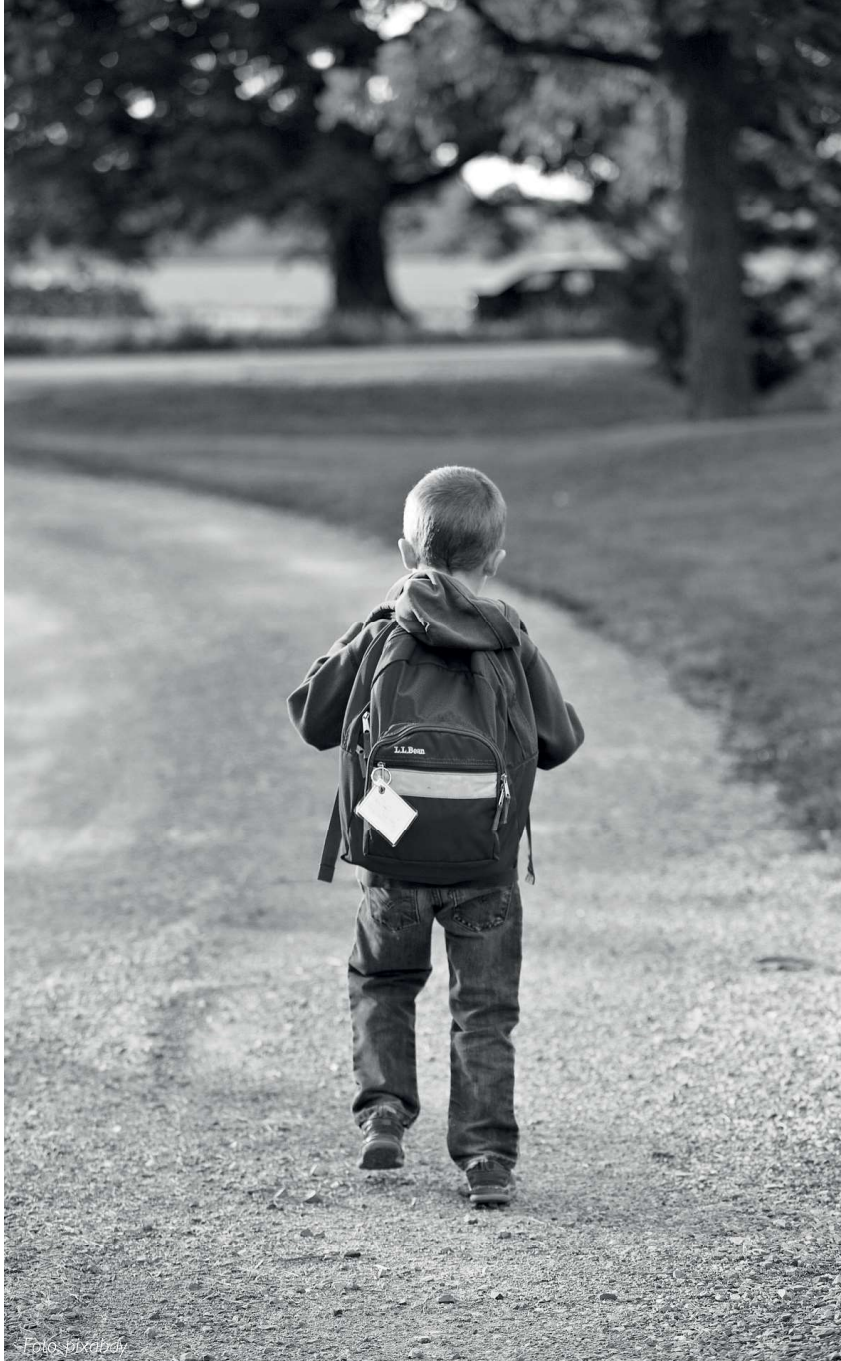
Noodzaak 'medische diagnostiek' bij gemotiveerd verslag verdwijnt

Het M-decreet bepaalde dat een van de voorwaarden om een gemotiveerd verslag te kunnen maken, is te 'voldoen aan de criteria zoals die bepaald zijn voor de verschillende types'. Vanaf 1

september wordt deze voorwaarde versoepeld. Er moet niet per se voldaan zijn aan de criteria zoals ze bepaald zijn voor elk type, maar het CLB moet motiveren dat de deskundigheid van een bepaald type nodig is om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsbehoeften van het schoolteam.

Positief aan deze maatregel is dat de 'jacht' op diagnoses hiermee hopelijk tot het verleden behoort. Nadeel is het risico het kind met het badwater weg te gooien, want diagnostiek bij externen blijft voor sommige leerlingen wel noodzakelijk om een goede beeldvorming te hebben en de juiste adviezen te geven. In een aantal gevallen heeft het CLB ook externe partners nodig voor het bepalen van welk type deskundigheid precies nodig is. Het is belangrijk te weten dat de mogelijkheid blijft bestaan dat het CLB (nog) geen gemotiveerd verslag kan of zal opmaken omdat de problematiek nog onvoldoende uitgeklaard is. Bij een vermoeden van visusproblematiek spreekt het voor zich dat men eerst een oogarts consulteert vooraleer ondersteuning type 6 in te schakelen. Ook in een situatie waarbij gedragsproblemen mogelijk een signaal zijn van een onderliggende ASS-problematiek, kan verdere uitklaring wenselijk zijn vooraleer te bepalen of de ondersteuning nu vanuit type 3 dan wel type 9 dient te komen.

In april 2018 keurde de Vlaamse regering een conceptnota goed die een aantal bijsturingen aan het M-decreet voorstelt. Een deel van die voorgestelde wijzigingen uit de conceptnota zitten vervat in het wijzigingsdecreet, dat op 27 juni 2018 werd goedgekeurd. Een ander deel van de voorgestelde wijzigingen uit de conceptnota treedt nog niet in werking op 1 september 2018. Dit artikel focust op het wijzigingsdecreet, niet op de volledige conceptnota.

'Schrappen' van de IQ-grens voor type 2

Tijdens de onderhandelingen rond het M-decreet gaf de CLB-sector al aan dat een IQ-grens van 60 voor type 2 om diverse redenen niet zo logisch was. De sector vond dat men in het criterium beter met standaarddeviaties werkt omdat dit wetenschappelijk correcter is en niet testafhankelijk is. Op dat moment stelde zich echter het probleem dat gebruik van de grens van 2 standaarddeviaties onder het gemiddelde een te grote groep en de grens van 3 standaarddeviaties onder het gemiddelde een te kleine groep omvatte. De overheid opteerde dan maar voor een IQ-cijfer dat daar tussenin lag en stelde de grens op IQ 60. De CLB's gaven hierbij aan dat de groep leerlingen met een IQ tussen 60 en 70

een kwetsbare groep is: bij het hanteren van de voorgestelde IQ-grens van 60 voor type 2 zouden ze niet in aanmerking komen, niettegenstaande een deel van hen daar wel het meest aangewezen aanbod krijgt. Dit probleem wordt nu erkend en resulteert in een bijsturing van de criteria voor type 2.

Zowel op vlak van intelligentie als op vlak van adaptief gedrag werkt men nu met het criterium '2 of meer standaarddeviaties onder het gemiddelde'. Men opent op deze manier de toegang tot type 2 voor elke leerling met een verstandelijke beperking (voor de diagnose 'verstandelijke beperking' is het intelligentiecriterium 'de intelligentie functioneert twee standaarddeviaties beneden het gemiddelde of lager'). Ook de ondersteuning binnen gewoon onderwijs op basis van een gemotiveerd

verslag of verslag type 2 krijgt hierdoor een verruiming van doelgroep.

Op zich is deze aanpassing geen slecht nieuws, ware het niet dat het M-decreet ook voorziet in een aantal 'exclusiecriteria' gerelateerd aan type 2. Leerlingen die voldoen aan de criteria voor type 2 'mogen' immers geen (gemotiveerd) verslag type 3, type 7 taal-spraak of type 9 krijgen. Met de verruiming van de doelgroep voor type 2 wordt dit problematisch. We raden CLB's dan ook aan om de onderwijsbehoeften van de leerling te laten primeren. Als het CLB van oordeel is dat voor een leerling met verstandelijke beperking type 3, type 9 of type 7 taal-spraak toch het beste aanbod is inzake ondersteuning of buitengewoon onderwijs, raden we aan hem deze mogelijkheid toch te bieden. Zeker op niveau secundair onderwijs is dit te verantwoorden: daar sluit men anders leerlingen met ASS of gedragsproblemen met een licht verstandelijke beperking uit van de mogelijkheid om een OV3-opleiding te volgen (voorbereiding op reguliere tewerkstelling). We hopen dan ook (en zullen er ook naar streven) dat bij een volgende ronde wijzigingen dit exclusie criterium geschrapt wordt.

'Voorlopig verslag' type 3

Bij verschillende actoren is er heel wat handelingsverlegenheid rond omgaan met moeilijk gedrag van leerlingen. Men vreest ook dat het draagvlak voor inclusie kleiner wordt door de problemen die er zijn in situaties waar kinderen moeilijk gedrag stellen. Om die reden is er vanaf 1 september de mogelijkheid om - zonder diagnose - een voorlopig verslag type 3 te maken dat toegang geeft tot buitengewoon onderwijs type 3 voor kinderen die daar nood aan hebben, maar (nog) geen diagnostisch traject bij een externe dienst hebben kunnen doorlopen.

Het is maar de vraag of iedereen voor deze maatregel dezelfde groep kinderen voor ogen heeft. Voor sommige kinderen is dit zeker een goede maatregel. Maar het kan niet de bedoeling zijn dat scholen de indruk hebben dat het CLB op deze manier zonder degelijk handelingsgericht diagnostisch traject 'snel' een leerling naar type 3 kan

doorverwijzen. Als die indruk bestaat, zullen we hem moeten bijsturen om verschillende redenen. Bij dit soort van problematieken gaat het heel vaak over problemen in de interactie tussen het kind en zijn omgeving, wat dus een aanpak/aanpassing van alle betrokkenen vraagt. Het gaat hierbij ook vaak om zeer kwetsbare kinderen en jongeren die nood hebben aan stabiele schoolloopbanen. Ze zijn dus niet bij gebaat met veel extra schoolwissels. Het vermoeden van een gedragsstoornis moet dus wel heel duidelijk aanwezig zijn om te vermijden dat ze na een of twee jaar opnieuw van school moeten veranderen.

Bij deze maatregel is het akkoord van ouders essentieel. Het voorlopig verslag biedt enkel toegang tot buitengewoon onderwijs, niet tot een individueel aangepast curriculum. Dit voorlopig verslag heeft ook geen waarde in het kader van inschrijvingsrecht: het kan niet gebruikt worden om inschrijvingen te ontbinden en ook niet om een leerling in te schrijven onder ontbindende voorwaarde.

Gemotiveerd verslag opheffen is mogelijk

Net zoals het CLB een 'verslag' kan opheffen, wordt vanaf 1 september ook de mogelijkheid voorzien om een 'gemotiveerd verslag' op te heffen. Dat kan als er niet meer aan de voorwaarden is voldaan.

Type 3-ondersteuning na een HGD-traject

In het schooljaar 2017-2018 werd een uitzonderingsmaatregel toegestaan waardoor men ook vanuit type 3 ondersteuning kon geven aan kinderen die geen diagnose hadden, maar die wel een duidelijke nood aan ondersteuning hadden zoals bleek uit een handelingsgericht diagnostisch (HGD) traject. Voor deze groep leerlingen wordt in het wijzigingsdecreet opgenomen dat - indien de ondersteuning verder nodig blijft in het schooljaar 2018-2019 - er een volwaardig gemotiveerd verslag moet zijn, ten laatste op 1 september 2019.

Verplichte inschrijving in overtal

Voor leerlingen die vanuit gewoon onderwijs naar buitengewoon onderwijs overstappen en binnen de 3 schooljaren wensen terug te keren naar hun school van herkomst, moeten scholen gewoon onderwijs vanaf 1 september 2018 deze leerlingen verplicht in overtal opnemen. Dit geldt ook voor scholen buitengewoon onderwijs waarvan leerlingen een of twee schooljaren gewoon onderwijs volgden en daarna toch terug wensen in te stappen in de oorspronkelijke school buitengewoon onderwijs.

Combinatie gewoon onderwijs - buitengewoon onderwijs

Vanaf 1 september 2018 is het mogelijk om een inschrijving in buitengewoon onderwijs te combineren met lesbijwoning in gewoon onderwijs. De lesbijwoning in gewoon onderwijs kan tot maximum halftijds. Dit wordt berekend als een gemiddelde over een schooljaar heen (bv. voltijds het schooljaar starten in buitengewoon onderwijs en geleidelijk opbouwen naar een terugkeer in gewoon onderwijs; einde schooljaar kan dit dan bijvoorbeeld tot 3 of 4 dagen gewoon onderwijs zijn).

Dit bestond al in secundair onderwijs en wordt nu ook ingevoerd in basisonderwijs. Deze maatregel stelt scholen uiteraard voor organisatorische uitdagingen, maar biedt wel mogelijkheden om een geleidelijke overgang naar een meer inclusief traject te voorzien. De ondersteuning die scholen gewoon onderwijs in dit geval krijgen, komt niet vanuit de middelen vanuit het ondersteuningsmodel, maar vanuit de scholen buitengewoon onderwijs zelf, aangezien de leerling daar voltijds 'meetelt'.

Ondergrens omkadering ondersteuningsnetwerken en open end kleine types?

Wat de financiële middelen betreft, opteert men ervoor om een gegarandeerde 'ondergrens' aan omkadering te behouden voor de ondersteuningsnetwerken. Die ondergrens wordt vastgeklikt op het niveau van 1 februari 2018 (omkadering 2018-2019). De reden

hiervoor is dat een aantal maatregelen (zie boven) mogelijk zorgen voor een stijging van het aantal leerlingen in buitengewoon onderwijs (bv. voorlopig verslag type 3) of zorgen voor een verschuiving naar de 'duurdere types' (bv. aanpassen criteria type 2), wat naar alle waarschijnlijkheid zal resulteren in een daling van de waarborgmiddelen. Dit 'vastklikken' van de middelen voor de ondersteuningsnetwerken gebeurt weliswaar op macroniveau en niet tot op het niveau van elk netwerk afzonderlijk. Door andere verschuivingen (bv. scholen gewoon onderwijs kiezen voor een ander netwerk) kunnen de middelen van een netwerk nog steeds dalen. Als de middelen van de waarborg stijgen, zal de maatregel van de gegarandeerde ondergrens niet in werking treden.

Voor de kleine types buitengewoon onderwijs (2, 4, 6 en 7 auditief) voorziet men opnieuw een open-endfinanciering vanaf schooljaar 2019-2020. De overgangsmaatregel hierbij werd op 20 juli goedgekeurd.

Verfijning van doelgroepen voor ondersteuningsnetwerken

Niet in het wijzigingsdecreet, noch in de amendementen, maar in de conceptnota met bijstellingen M-decreet wordt melding gemaakt van een verfijning van de doelgroepen voor de ondersteuningsnetwerken: de conceptnota stelt voor om leerlingen met ernstige taal- en spraakstoornissen terug te laten ondersteunen door type 7-scholen en niet meer door de ondersteuningsnetwerken. Voor leerlingen met DCD (in de conceptnota 'dyspraxie') stelt men voor om de ondersteuning vanuit de netwerken te laten komen en niet meer uit type 4. Hierrond is heel wat commotie ontstaan en aan het begin van de zomervakantie werd nog verder overlegd met 'experten' vooraleer daarin knopen door te hakken.